

WEET WAT JE EET .NL

Gezondheidsrisico's door bestrijdingsmiddelen op groente & fruit in 2008

Wettelijke normen zijn onvoldoende om kwetsbare groepen te beschermen

Inhoud

Wettelijke normen bieden onvoldoende bescherming	1
Wettelijke normen (MRL's)	2
Acute gezondheidsnorm voor jonge kinderen (ARfD)	2
Zwakke plekken van de risicobeoordeling op een rij	2
Nieuwe Europese regelgeving zet belangrijke stappen	3
Overschrijdingen van gezondheidsnormen in 2008.....	3
Producten	4
Fruit	4
Groente	4
Landen	4
Supermarkten.....	5
Alle producten met gezondheidsrisico's	5

Wettelijke normen bieden onvoldoende bescherming

De meest kwetsbare groepen voor blootstelling aan bestrijdingsmiddelen zijn jonge en nog ongeboren kinderen, vanwege de vroege blootstelling en de langetermijn consequenties, de speciale gevoeligheid voor chemicaliën, een andere verhouding tot hun lichaamsgewicht (kinderen eten, drinken, ademen in verhouding meer dan volwassenen). In het huidige beleid wordt met deze groepen onvoldoende rekening gehouden.

De wettelijke normen zijn vastgelegd in Maximale Residu Limieten (MRL). Door verouderde en starre regelgeving komt dit niet altijd overeen met de algemeen geaccepteerde gezondheidsnormen. Op basis van de wetenschappelijke inzichten van onder meer de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) is voor een groot aantal stoffen de zogenaamde Acute Referentiedosis (ARfD) vastgesteld. Dit is de hoeveelheid van een bepaald bestrijdingsmiddel die de consument gedurende één maaltijd of één dag zonder noemenswaardig risico kan innemen. Deze gezondheidsnorm wordt geregeld

overschreden terwijl de hoeveelheid gif onder de wettelijke norm blijft! Daarnaast wordt er geen rekening gehouden met de effecten van mogelijk andere residuen op hetzelfde product (combinatie-effecten).

Wettelijke normen (MRL's)

Er wordt gebruik gemaakt van de wettelijke normen (MRL's) die door de Voedsel en Waren Autoriteit (VWA) zijn aangeleverd bij de overdracht van de meetgegevens (zie hierboven). Wanneer hier geen MRL in genoemd wordt, wordt gebruik gemaakt van de EU-MRL-database. Voor stoffen waarvoor geen MRL of een detectielimiet gedefinieerd is, wordt een MRL van 0,01 gehanteerd (de maximale detectielimiet).

Acute gezondheidsnorm voor jonge kinderen (ARfD)

De acute gezondheidsnorm voor jonge kinderen (ARfD) is berekend op basis van de wetenschappelijke inzichten van onder meer de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) en de Europese Unie. Voor een groot aantal stoffen hebben zij gezondheidsnormen vastgesteld. Daarnaast is gebruik gemaakt van de Nederlandse voedselconsumptiegegevens die zijn samengesteld door het Rijksinstituut Volksgezondheid en Milieu (RIVM). De verschillende gegevens zijn aan elkaar gekoppeld met behulp van het geavanceerde analyseprogramma van de Duitse bestrijdingsmiddelenexpert Lars Neumeister.

Zwakke plekken van de risicobeoordeling op een rij

1. Kinderen extra gevoelig
De huidige beoordeling houdt onvoldoende rekening met gevoelige groepen als kinderen en ongeborenen. Dit ondanks de vele (recente) wetenschappelijke inzichten over de invloed van giftige stoffen op de ontwikkeling van kinderen.
2. Stapel- en cocktaileffecten genegeerd
De beoordeling vindt per bestrijdingsmiddel plaats en negeert de opeenstapeling van verschillende stoffen in het lichaam. Bovendien worden mogelijke elkaar versterkende effecten bij stoffen met een overeenkomstige werking niet onderkend. Dit is wetenschappelijk gezien een onhoudbare positie.
3. Andere bronnen giftige stoffen niet meegeteld
Alle andere manieren waarop mensen blootgesteld worden aan giftige stoffen (bijvoorbeeld via de atmosfeer of via producten in huis) worden niet meegeteld.
4. Effecten op hormoonhuishouding en immuunsysteem niet meegenomen
Tamelijk recente wetenschappelijke inzichten ten aanzien van de versturende effecten van landbouwgiften op de hormoonhuishouding en het immuunsysteem zijn niet meegenomen in de beoordeling.
5. Beoordeling chronische effecten van lage doses ontbreekt
Wetenschappelijk onderzoek naar de (chronische) effecten van lage doses worden niet voldoende meegenomen in de beoordeling.

[Meer informatie >>](#)

Nieuwe Europese regelgeving zet belangrijke stappen

De besluitvorming over het nieuwe Europese bestrijdingsmiddelenbeleid is in 2009 afgerond. De uitkomsten hiervan bepalen hoe er in de aankomende decennia met bestrijdingsmiddelen wordt omgegaan. Niet alleen in Nederland, maar voor heel Europa.

Milieudefensie en stichting Natuur & Milieu, de organisaties achter *Weet wat je eet*, zagen de herziening als een kans om het beleid op basis van nieuwe wetenschappelijke inzichten te verbeteren, waardoor het milieu en onze gezondheid beter kan worden beschermd. Hierbij zijn een aantal belangrijke stappen gezet om aan eerder genoemde tekortkomingen tegemoet te komen. Het duurt helaas nog een aantal jaar voordat de nieuwe wetgeving in werking treedt. Daarom pleiten wij om te werken vanuit het voorzorgsprincipe: vermijd zoveel mogelijk het gebruik van bestrijdingsmiddelen. De biologische landbouw laat zien dat dit zeer wel mogelijk is!

[Lees hier de belangrijkste uitkomsten >>](#)

Overschrijdingen van gezondheidsnormen in 2008

In totaal zijn er door de Voedsel en Waren Autoriteit (VWA) in 2008 3569 metingen naar bestrijdingsmiddelen op groente en fruit uitgevoerd. In 0,5% van de steekproeven is een gezondheidsrisico voor jonge kinderen geconstateerd, een lichte daling ten opzichte van 2007 (0,7%).

In totaal is er 19 keer een gezondheidsrisico voor jonge kinderen geweest, doordat internationale gezondheidsnormen, vastgesteld door de Wereldgezondheidsorganisatie en de Europese Unie, werden overschreden. Slechts 11 keer was er ook sprake van een overschrijding van de wettelijke norm (deze is dus vaak te soepel) en heeft de VWA de producten uit de handel kunnen halen. Bij de overige 8 gevallen (meer dan 42%) is géén actie ondernomen omdat er geen wetsovertreding werd geconstateerd.

Hoewel de overheid door Milieudefensie en Natuur & Milieu op de hoogte is gesteld van dit ontoelaatbare gat in de wetgeving, wil zij omwille van mogelijke handelsbeperkingen de handhaving niet aanpassen ([link](#)). Ook supermarkten zijn meer malen op de hoogte gesteld, maar de meesten willen hier niet op handhaven ([link](#)). Hierdoor krijgen jonge kinderen teveel bestrijdingsmiddelen binnen waardoor zij mogelijk gezondheidsschade oplopen. De bestrijdingsmiddelen waarbij deze gezondheidsoverschrijdingen zijn aangetroffen staan onder meer bekend om hun kankerverwekkende, reproductieverstorende of zenuwtoxische werking.

In de tussentijd zijn twee wettelijke normen aangepast, waardoor een overschrijding niet meer onder deze normen kunnen voorkomen. Het gaat om:

- Carbofuran voor peul / vleeserwt, MRL verlaagt van 0,1 naar 0,02 (detectielimiet)
- Azinphos-methyl voor peer, MRL verlaagt van 0,5 naar 0,05 (detectielimiet)

Opvallend is dat zes van de tien bestrijdingsmiddelen waarbij een gezondheidsrisico is geconstateerd officieel niet meer in de Europese teelt gebruikt mogen worden, maar soms wél toegelaten worden op geïmporteerde producten.

Producten

Het hoge aantal overschrijdingen van de gezondheidsnorm voor **sopropro** (bittere komkommers, 8%), **aubergines** (4%) en **komkommers** (3%) zijn het meest opvallend. Ten aanzien van fruit is **meloen** door het hoge aantal gezondheidsrisico's (3%) het meest risicovol. **Druiven** zijn na **meloen** nog steeds de meest vervuilde fruitsoort. Vooral Zuid-Europese landen als Italië Griekenland en Spanje spuiten kwistig met landbouwgif, gemiddeld meer dan vijf soorten gif per tros druiven. Het gezondheidsrisico is iets gedaald tov 2007, van 2% naar 1%.

Fruit

Van het fruit zorgen **meloen** en **druiven** voor de grootste gezondheidsrisico's voor jonge kinderen. Hoewel meloen relatief schoon is, zorgt het het kankerverwekkende imazalil uit Honduras voor gezondheidsrisico's. De **druiven uit Zuid-Afrika en Turkije** bevatten zorgwekkend hoge concentraties van de kankerverwekkend, reproductieverstorend en hormoonverstorend procymidone. De tros **Turkse druiven** van H.F. Deniz Internationaal Impex maakte het wel heel bont: hierop werden maar liefst 21 (!) verschillende gifsoorten aangetroffen, waarbij een wetsovertreding en een overschreiding van de gezondheidsnorm. Deze giftige cocktail bevatte een teveel van de hormoonverstorend, reprotoxische en kankerverwekkende stof **procymidon** (163% overschrijding van de gezondheidsnorm, geen overschrijding van de MRL). In juli 2008 is deze stof in heel Europa verboden. Ook werden schadelijke stoffen als iprodion, deltamethrin en lambda-cyhalothrin aangetroffen. De VWA heeft hier niet tegen opgetreden, zo blijkt uit haar de op haar website openbaar gemaakte gegevens.

Groente

Bij de groente zijn **sopropos** (soort komkommers, 8%), **aubergine** (4%) en gewone **komkommers** (3%) het meest zorgwekkend. De **niet Europese landen** vormen veelal de oorzaak: de volgens de WHO 'zeer schadelijke' zenuwgiffen omethoate (Thailand) en methiocarb (Domenicaanse Republiek) werden aangetroffen op aubergine. De toepassing van de eerste stof is in Europa verboden. Ook bij de **sopropos** zorgen **Suriname** (methamidophos) en de **Domenicaanse Republiek** (weer methiocarb) voor risico's. Helaas speelt ook **Nederland** een kwalijke rol door het spuiten met methomyl en procymidone. Deze giftige **komkommers** werden verkocht bij de **Albert Heijn, Aldi en Jan Linders**.

Uit bovenstaande analyse blijkt duidelijk dat de **niet-Europese landen** met 15 van de 19 gezondheidsrisico's de grootste boosdoeners zijn. 4 van de gezondheidsoverschrijdingen komen helaas uit **Nederland**.

Landen

Het land van herkomst is wederom erg bepalend voor de mate van vervuiling van een bepaald product. Het meest vervuilde land is **Turkije**, net als vorig jaar. Met 11% overtredingen van de acute gezondheidsnorm levert zij ons de giftigste producten. Met name paprika's en druiven zijn hieraan debet. De **Dominicaanse Republiek** is ook notoir door het grote percentage gezondheidsrisico's op sopropos en aubergines (totaal 5,3%). In 2006 was dit respectievelijk ook al 3,7%.

Veruit de meeste metingen naar bestrijdingsmiddelen worden gedaan op **Nederlandse** producten. Helaas wordt er bij 0,3% van de metingen (4 keer) af en toe nog wel een gezondheidsrisico geconstateerd bij komkommer (3) en aardappelen (1).

Supermarkten

Ook in de supermarkten zijn er minder gezondheidsrisico's, een daling van 0.7% naar 0.4%. In totaal werd er 7 keer een gezondheidsrisico voor jonge kinderen geconstateerd, waarbij slechts 2 keer er ook sprake was van een wetsoverschrijding. Ondanks herhaaldelijk aandringen van Milieudefensie en Natuur & Milieu weigeren supermarkten hierop te handhaven, waardoor zij jonge kinderen onnodig blootstellen aan te hoge concentraties landbouwgif.

Van alle *grote* supermarkten verkocht **Plus** de meest vervuilde producten. Vorig jaar kwam Plus ook al niet goed uit de bus (3e), hoewel zij, net als de meeste andere supermarkten, een verbetering laat zien ten aanzien van 2007. Tweemaal kwam een overschrijding van de gezondheidsnorm voor (1,9%), eenmaal bij aardappelen (imazalil) en eenmaal bij druiven (procymidone). Het gif procymidon is in juli 2008 in heel Europa verboden en staat bekend om zijn kankerverwekkende, hormoonverstorende en reprotoxische eigenschappen.

Kwaliteitsupermarkt **Albert Heijn** bood dit jaar iets schonere producten aan. Helaas zijn er nog steeds gezondheidsrisico's voor jonge kinderen geconstateerd bij Zuid-Afrikaanse peer en Nederlandse komkommer. Beide keren was er géén sprake van een wetsovertreding. Hoewel Albert Heijn haar bestrijdingsmiddelenbeleid in overleg met *Weet wat je eet* aan het herzien is, heeft zij tot nu toe niet willen toezeggen dat zij deze specifieke risico's zal aan pakken.

Alle producten met gezondheidsrisico's

NB: wanneer het % MRL niet rood gekleurd is, is er geen sprake van een wetsovertreding. Er kan meer informatie over het bestrijdingsmiddel gevonden worden door CTRL ingedrukt te houden en op de naam te klikken.

1. Komkommer

Aantal residuen: 3

Top 10 residuen gefilterd op gezondheidsrisico's voor komkommer. Van de 3 bestrijdingsmiddelen zijn 2 onder de MRL aangetroffen (66.7%). 1 keer (33.3%) is er een wetsovertreding geconstateerd, 3 keer (100%) is er een acuut gezondheidsrisico geweest voor jonge kinderen.

#	Monster	Land	Bedrijf	Maand	Bestrijdingsmiddel	Residue	MRL	%MRL	%ARfD
1	68344735	Nederland	Jan Linders	juni	Methomyl	0.11	0.05	220	257
2	67904664	Nederland	Albert Heijn	juni	Procymidone	0.27	1.00	27	132
3	66482529	Nederland	Aldi	juni	Procymidone	0.23	1.00	23	112

1. Sopropo

Aantal residuen: 3

Top 10 residuen gefilterd op gezondheidsrisico's voor sopropro. Van de 3 bestrijdingsmiddelen zijn 0 onder de MRL aangetroffen (0%). 3 keer (100%) is er een wetsovertreding geconstateerd, 3 keer (100%) is er een acuut gezondheidsrisico geweest voor jonge kinderen.

#	Monster	Land	Bedrijf	Maand	Bestrijdingsmiddel	Residue	MRL	%MRL	%ARfD
<u>1</u>	67572815	Dominicaanse Republiek	Worldwide Flight Services	april	Methiocarb	5.60	0.50	1120	1000
<u>2</u>	67494431	Suriname	KLM Cargo (Import)	mei	Methamidophos	0.11	0.01	1100	107
<u>3</u>	67493427	Dominicaanse Republiek	Menzies World Cargo	april	Methiocarb	2.60	0.50	520	585

1. Aubergine**Aantal residuen: 3**

Top 10 residuen gefilterd op gezondheidsrisico's voor aubergine. Van de 3 bestrijdingsmiddelen zijn 0 onder de MRL aangetroffen (0%). 3 keer (100%) is er een wetsovertreding geconstateerd, 3 keer (100%) is er een acuut gezondheidsrisico geweest voor jonge kinderen.

#	Monster	Land	Bedrijf	Maand	Bestrijdingsmiddel	Residue	MRL	%MRL	%ARfD
<u>1</u>	67572831	Dominicaanse Republiek	Worldwide Flight Services	april	Methiocarb	4.00	0.10	4000	367
<u>2</u>	67493451	Dominicaanse Republiek	J. Van De Put Fresh Cargo Handling B.V.	april	Methiocarb	3.10	0.10	3100	284
<u>3</u>	67811577	Thailand	Menzies World Cargo	oktober	Omethoate	0.22	0.02	1100	131

1. Druif**Aantal residuen: 3**

Top 10 residuen gefilterd op gezondheidsrisico's voor druif. Van de 3 bestrijdingsmiddelen zijn 2 onder de MRL aangetroffen (66.7%). 1 keer (33.3%) is er een wetsovertreding geconstateerd, 3 keer (100%) is er een acuut gezondheidsrisico geweest voor jonge kinderen.

#	Monster	Land	Bedrijf	Maand	Bestrijdingsmiddel	Residue	MRL	%MRL	%ARfD
<u>1</u>	54389442	India	Troefmarkt	april	MethomyI	0.13	0.05	260	304
<u>2</u>	54388748	Zuid-Afrika	Plus	februari	Procymidone	0.59	5.00	12	287
<u>3</u>	68120608	Turkije	H.F. Deniz Internationaal Impex	oktober	Procymidone	0.54	5.00	11	263

2. Meloen

Aantal residuen: 2

Top 10 residuen gefilterd op gezondheidsrisico's voor meloen. Van de 2 bestrijdingsmiddelen zijn 2 onder de MRL aangetroffen (100%). 0 keer (0%) is er een wetsovertreding geconstateerd, 2 keer (100%) is er een acuut gezondheidsrisico geweest voor jonge kinderen.

#	Monster	Land	Bedrijf	Maand	Bestrijdingsmiddel	Residue	MRL	%MRL	%ARfD
1	67080793	Honduras	H.M.De Jong Koel En Vrieshuis B.V.	april	Imazalil	1.40	2.00	70	164
2	67081064	Honduras	Hillfresh	april	Imazalil	0.96	2.00	48	112

2. Paprika

Aantal residuen: 2

Top 10 residuen gefilterd op gezondheidsrisico's voor paprika. Van de 2 bestrijdingsmiddelen zijn 0 onder de MRL aangetroffen (0%). 2 keer (100%) is er een wetsovertreding geconstateerd, 2 keer (100%) is er een acuut gezondheidsrisico geweest voor jonge kinderen.

#	Monster	Land	Bedrijf	Maand	Bestrijdingsmiddel	Residue	MRL	%MRL	%ARfD
1	58907669	Turkije	H.F. Deniz Internationaal Impex	januari	Oxamyl	0.79	0.02	3950	967
2	67642139	Turkije	H.L. Hoogerbrugge & Zn.	april	Oxamyl	0.15	0.02	745	182

3. Peer

Aantal residuen: 1

Top 10 residuen gefilterd op gezondheidsrisico's voor peer. Van de 1 bestrijdingsmiddelen zijn 1 onder de MRL aangetroffen (100%). 0 keer (0%) is er een wetsovertreding geconstateerd, 1 keer (100%) is er een acuut gezondheidsrisico geweest voor jonge kinderen.

#	Monster	Land	Bedrijf	Maand	Bestrijdingsmiddel	Residue	MRL	%MRL	%ARfD
1	54403003	Zuid-Afrika	Albert Heijn	augustus	Azinphos-methyl	0.22	0.50	44	159

3. Aardappelen

Aantal residuen: 1

Top 10 residuen gefilterd op gezondheidsrisico's voor aardappelen. Van de 1 bestrijdingsmiddelen zijn 1 onder de MRL aangetroffen (100%). 0 keer (0%) is er een wetsovertreding geconstateerd, 1 keer (100%) is er een acuut gezondheidsrisico geweest voor jonge kinderen.

#	Monster	Land	Bedrijf	Maand	Bestrijdingsmiddel	Residue	MRL	%MRL	%ARfD
1	68344719	Nederland	Plus	juni	Imazalil	0.76	5.00	15	135

3. Sperzieboon

Aantal residuen: 1

Top 10 residuen gefilterd op gezondheidsrisico's voor sperzieboon. Van de 1 bestrijdingsmiddelen zijn 0 onder de MRL aangetroffen (0%). 1 keer (100%) is er een wetsovertreding geconstateerd, 1 keer (100%) is er een acuut gezondheidsrisico geweest voor jonge kinderen.

#	Monster	Land	Bedrijf	Maand	Bestrijdingsmiddel	Residue	MRL	%MRL	%ARfD
1	67494342	Thailand	KLM Cargo (Import)	mei	Omethoate	0.18	0.02	895	101